

Nr 26.

Av herr **Gezelius** m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet m. m.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 34 med förslag till ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m. få vi härmed avgiva följande motion.

Den lika kommunala rösträtt förslaget avser att införa har jämväl enligt propositionen ansetts göra vissa garantier till förebyggande av förhastade beslut eller rena missbruk vid den kommunala självstyrelsens utövande önskvärda eller erforderliga.

Bland dessa garantier upptar förslaget även nu gällande bestämmelse att för beviljande av anslag till nya ändamål eller behov erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. Denna bestämmelse har vid tillämpningen visat sig förenad med avsevärda olägenheter och dess värde såsom garanti för nämnda ändamål ej sällan vara illusoriskt. Den verkar synnerligen ojämnt inom olika kommuner och på skilda områden ofta beroende på själva saken ej vidkommande tillfälligheter. Stundom hava ändamål eller behov, för vilka anslag under förhandenvarande förhållanden bort och eljest skolat beviljas, av hänsyn till att anslaget skolat bliva av prejudicierande betydelse uti ifrågavarande hänseende, icke blivit tillgodosedda. Bestämmelsen tar icke nödig hänsyn till förhållandenas växling. Ifrågavarande stadganden hemställa vi måtte ersättas med bestämmelser av den innebörd, att för beviljande av anslag, som icke uppenbarligen äro att hänföra till de för kommunens medlemmar gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter, som dessa enligt förordningen äga att vårda, erfordras två tredjedelar av de i röstningen deltagandes röster.

En dylik ändring påkallar en jämkning av förslagets nästa stycke.

Bland beslut, som fordra dubbel majoritet, upptager förslaget jämväl höjande av visst under det löpande året utgående anslag, då denna höjning överstiger viss efter högsta kommunalskattens storlek olika bestämd procent. Genom enkel majoritet skulle sålunda en höjning av dylika anslag kunna äga rum i obegränsad omfattning. Om höjningen sker i skilda omgångar blott med iakttagande vid varje höjning av de föreskrivna begränsningarna.

Vi hemställa, att ifrågavarande stadgande ändras därhän, att bestämmelsen skall gälla för beslut, *som i och för sig eller tillsammans med redan fattade* föranleda en höjning av angiven omfattning.

Till förekommande av att icke redan vid fastställandet av inkomst- och utgiftsstaten en oskäligen skärpning av skattetungan skall kunna genomdrivas utan ett mera allmänt erkänt behov av en avsevärd ökning därav, hemställa vi, att dubbel majoritet skall erfordras *jämväl för fastställande av en dylik stat*, vars antagande skulle föranleda höjning av högsta kommunalskatten med mer än 20 procent av den senast utdebiterade.

Att även för fastställande av staten i viss omfattning meddelas bestämmelser, som trygga mot en kanske endast knapphändig majoritets missbruk och en därav föranledd oskäligen höjning av skattetungan, synes oss stå i god överensstämmelse med propositionens ståndpunkt i fråga om fastställande av anslag för visst behov.

De av oss sålunda ifrågasatta ändringarna hemställa vi måtte iakttagas såväl i förordningarna om kommunalstyrelse på landet, om kommunalstyrelse i stad och om kommunalstyrelse i Stockholm som i förordningen om kyrkostämman m. m.

Då förslaget i fråga om rätten att delta i landstingsmannaval avser att åvägbringa t. o. m. än mer vittgående förändringar i enahanda riktning, som i fråga om den kommunala rösträtten, synes oss *förslaget följdriktigt böra stadga vissa garantier över nu gällande i samma syfte jämväl i fråga om landstings beslutanderätt som i fråga om primärkommunerna.*

För prövningen av de mångfaldiga ej sällan synnerligen betydelsefulla frågor, som landstingen redan nu hava att avgöra, äro dessa hänvisade till några få dagars sammanträde, vilket givetvis ställer avsevärda anspråk på ledamöternas förmåga och erfarenhet och medför risker för mindre väl genomtänkta beslut. Och härtill kommer, att under senare tid gjort sig gällande en enligt vår mening i viss mån naturlig och av samhällsutvecklingen motiverad tendens att från primärkommunerna till landstingen överflytta vissa viktiga och omfattande ärenden.

Garantier mot okloka eller förhastade beslut böra — även så vitt angår landstingen — för bevarande av självstyrelsens grincip i första

rummet sökas hos den beslutande korporationen själv och endast i den mån sådant är oundgängligen nödigt i ett ingripande från statslig myndighets sida.

Landstingsmannauppdragen böra, såvitt möjligt, endast anförtros i allmänna värv beprövade. En begränsning utöver förslagets bestämmelser i fråga om valbarhet till landstingsman möter från andra synpunkter betänkligheter och givetvis gensagor. Några principiella betänkligheter synas oss däremot icke kunna framställas mot ett tillgodoseende av det allmänna syftet genom en begränsning av landstingsmännens antal och i sammanhang därmed en ökning av valdistriktens storlek. Skärpningar i dessa hänseenden skulle var för sig och än mer tillsammans vara ägnade att efter valmännens eget beprövande göra urvalet av landstingsmän strängare. Om man med en minskning av antalet landstingsmän förenar en proportionell ökning av valdistriktens omfattning, skulle ej heller därav i genomsnitt föränledas rubbning av förhållandet mellan olika meningsriktningars representation inom landstingen.

I sådant avseende hemställa vi, att den folkmängdssiffra, som bör läggas till grund för val av en landstingsman, bestämmes till sextusen i stället för enligt förslaget fyratusen, att domsaga med en folkmängd av fyratioåttatusen i stället för enligt förslaget trettioåtåtusen eller däröver skall delas i valkretsar, att stad med en folkmängd av minst tolv tusen i stället för enligt förslaget åttatusen innevånare skall bilda egen valkrets samt att förslagets bestämmelser på ifrågavarande område jämkas i konsekvens härmed.

Med den uppfattning, vi här ovan sökt göra gällande, anse vi därjämte välgrundat, att utöver vad förslaget innehåller *enahanda bestämmelser om dubbel majoritet* för fattande av vissa beslut, som vi föreslagit i avseende å primärkommunerna, jämväl böra gälla i fråga om landsting, dock att stadgandena i fråga om landsting böra äga tillämpning redan vid överskridande av en tredjedel så stort belopp å landstingsskatt, som i förordningen om kommunalstyrelse på landet för varje särskilt fall stadgas.

Vi hemställa alltså,

att av oss sålunda framförda synpunkter måtte vid propositionens behandling beaktas och av vederbörande utskott iakttagas vid lagförslagens avfattning.

Stockholm den 3 december 1918.

L. E. Gezelius.

Alexander Hamilton.

Gustaf Boman.

The first part of the document is a letter from the Secretary of the State to the Governor, dated January 10, 1900. The letter discusses the proposed amendments to the Constitution of the State, which were submitted to the people at the general election of 1898. The Secretary reports that the amendments were approved by a large majority of the voters, and that the Governor has signed the amendments into law. The letter also mentions that the amendments have been published in the State Gazette, and that the people of the State are now bound by them.

The second part of the document is a report from the Board of Education, dated January 15, 1900. The report discusses the progress of the public schools during the year 1899-1900. It mentions that the enrollment in the schools has increased, and that the quality of the instruction has improved. The Board also reports that the schools have received a large amount of money from the State and the people, and that they have used this money wisely to purchase books, supplies, and other things needed for the schools. The Board concludes that the public schools of the State are in a better condition than ever before, and that they are doing a good work for the people.

The third part of the document is a report from the Board of Agriculture, dated January 20, 1900. The report discusses the condition of the agriculture of the State during the year 1899-1900. It mentions that the crops have been good, and that the farmers have received a large amount of money for their products. The Board also reports that the farmers have used a large amount of money to purchase machinery and other things needed for their farms. The Board concludes that the agriculture of the State is in a better condition than ever before, and that the farmers are doing a good work for the State.

The fourth part of the document is a report from the Board of Commerce, dated January 25, 1900. The report discusses the condition of the commerce of the State during the year 1899-1900. It mentions that the trade has increased, and that the merchants have received a large amount of money for their goods. The Board also reports that the merchants have used a large amount of money to purchase goods and other things needed for their businesses. The Board concludes that the commerce of the State is in a better condition than ever before, and that the merchants are doing a good work for the State.

The fifth part of the document is a report from the Board of Finance, dated February 1, 1900. The report discusses the condition of the finances of the State during the year 1899-1900. It mentions that the State has received a large amount of money from the people, and that it has used this money wisely to pay the debts of the State and to purchase other things needed for the State. The Board also reports that the State has a large amount of money in the treasury, and that it is in a better financial condition than ever before. The Board concludes that the finances of the State are in a better condition than ever before, and that the State is doing a good work for the people.